

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica šte. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
poluletna . . . „ 2.—
četrtna . . . „ 1.—
Posam. šte. . . „ 0-10

Št. 20.

V Ljubljani, dne 15. aprila 1910.

Leto V.

Počitniške kolonije.

(Premišljevanja brez škodoželjnosti in posebnih namenov.)

Moderna doba je poleg drugih reči tudi ustvarila počitniške kolonije, to je zavetišča, kamor se gredo ljudskošolski otroci poletu, ko ni šole, lahko odpočit. Počitniške kolonije so potrebne. Dandanašnji ljudskošolski otrok ni to, kar so bili otroci pred stoletji. Je mehkužna stvarca — brez lastne krivde. V najnežnejši dobi ga mori cel trop otroških bolezni, ki puščajo različne posledice za seboj; pozornost, spomin, brihtnost, vztrajnost so manj razviti; vsaka reč ga hitro podere, vsaka sapa ga prehladi, pljuča so silno občutljiva, srce že zgodaj slabotno. Okolica manj silno kvarno vpliva; mati ga ne doji, noče ali ne more, oče mu podeduje slaboumnost ali živčno slabost, česar sta velikokrat kriva alkohol in Venera, tovaršija ga moralno kvari, hrana je nezadostna, manjka mu gibanja in zraka. Da tak otrok po desetih mesecih šole potrebuje počitnice v zdravem zraku, da se razleta, pošteno naje in skoplje **in navadi zdravo misliti in čutiti**, je samoposebi umevno. In zato so počitniške kolonije.

Najboljša počitniška kolonija je seveda kmečka hiša ali pa letovišče, kamor gre otrok poleti s svojimi stariši, ali pa se poda na kmete k sorodnikom. Domači ljudje so najboljši nadzorniki za otroka; družine nimajo ne preveč, ne premalo; skrbno pazijo nanj, obenem ima pa otrok zadosti svobode, da se sam udeležuje, si izbira sprehode, seznanja s to in ono hišo, premišljuje, se uživa v šegi na deželi, bere itd. S takimi počitnicami se takozvane šolarske kolonije ne dajo niti primerjati. Kasarna ni nikoli veliko prida, najmanj v počitnicah za otroke. Namesto starišev ali sorodnikov jih komandirajo učitelji, navadno tuji, ki jih v šoli niso imeli; otrok je preveč, ni prave tovaršije; svobode premalo, premalo prilike za samodelavnost; spalnice, kopeli, izprehodi — vse v masah, skupno enolično. Vžitka imajo otroci v takih okoliščinah jako malo, ne od ljudi, ne od narave. Počitniške kolonije so si izmislili tisti moderni pedagogi, ki ne poznajo nobene mere pri nobeni stvari: sanjalo se jim je nekaj o duhu socialnosti in skupnosti in so si izmislili počitniške kolonije, kamor so natlačili vse polno otrok, izdelali urnike in hišne rede in vlivajo tako v otroško dušo čut solidarnosti in discipline in tako dalje. Nekateri gredo še dalje; zahtevajo, da otroci cel dan nagi letajo okoli, tri četrt dne samo telovadijo in se kopljejo, potem pa spijo, pa spet začnejo telovaditi in tako čez cele počitnice. Na ta način so mislili, da se bodo otroci navadili popolnoma naravnega življenja, zmislila za telo in njegovo lepoto in postali pravi orjaki na duši in telesu.

Danes se tem šolnikom le pomilovalno smejimo, ker vemo, da se človeška natura ne da stlačiti v eno samo uniformo. Otrok rabi discipline, rabi pa tudi svobode; otrok mora svoje telo negovati, pa ne tako, da bi ga začel oboževati in postal namesto razumnega človeka športna žival; dobro je tudi, če je otrok poleti lahko oblečen, da se zraka navadi in da ga prepeko solnčni žarki, ki umoré menda bacile, nag pa ne sme biti, ker grešna narava nikoli ne počiva in porabi vsako priložnost, da se uveljavi; otrok potrebuje čuta solidarnosti in socialnosti, ne sme se mu pa pristriči vsa indivi-

dualnost in svobodoljubje. In zlasti v počitnicah je za otroka najbolj primerno, da se v ožjem krogu pod nadzorstvom domačih ljudi, ki mu puste modro zadosti svobode, ap ga navajajo k spoznanju narave, ljudi in njih običajev, odpočije — kasarnskega življenja imajo itak več kot zadosti v mestu. Zato pa bi bilo tudi najbolj pametno, če bi občinski sveti in podobne korporacije razpisale in oddajale **majhne počitniške ustanove** za posamezne šolske otroke, da bi jih stariši mogli poletu poslati k sorodnikom na kmete, zakaj sorodnike ima pač vsak, tudi najbolj revni človek.

Če pa morajo poleg tega biti tudi počitniške kasarne ali kolonije, potem pa morajo biti vse drugače urejene, kakor je bil znani **»Paradiž«**, kamor je ljubljanski magistrat pošiljal ljudskošolske otroke. Liberalni ljubljanski magistrat je pri tej priliki pokazal, da ni samo diletantsk, kadar se gre za delavska stanovanja, ampak tudi na polju vzgojeslovja. Nikjer na svetu ni nobena počitniška kolonija tako neumno urejena, kakor je urejen Sangrad. To je vendar jasno, da bi morali biti spoli ločeni, sploh se delajo počitniške kolonije posebič za dečke in posebič za deklice; saj se gre za punčare, ki so kmalu 13 do 14 let stare! Sploh se čudimo, da morejo biti še tako neumni stariši na svetu, da dajo za cela dva meseca svoje hčere iz doma v zavod, koder so s fantalini skupaj. Potem pa smo iz **uradnega zapisnika** ljubljanskega magistrata izvedeli črno na belem, da so dečke in deklice nadzorovali tako mladi učitelji kakor mlade učiteljice, da so torej mladi fantje bili za nadzornike mladim dekletom in to ves dan, ko je toliko priložnosti, da se počenjajo kakšne oslarije in nečednosti. Isti **uradni zapisnik** pravi, da so pri kopanju otroke tako nadzorniki kakor nadzornice nadzorovali. To je moralo biti lepo! Zato se pač ni čuditi, da so se pri kopanju nadzorniki pojali za punčarami. Ponoči so otroke nadzirali le ob izrednih okoliščinah, sicer pa so bili sami. Nadzornikov in nadzornic večkrat ni bilo do pozne noči doma in otroci so bili čisto sami sebi prepuščeni. Sploh so se v Sangradu dogajale silno lepe stvari — ne samo pri otrocih in z otroci — saj to čivkajo vrabci na smrekah okoli Sangrada in mi jih nčemo posnemati. Rečemo le to: Ves pedagoški počitniški sistem, kakor je zrasel v glavah našega ljubljanskega naprednega občinskega upraviteljstva, ni bil pasje fige vreden kakor ni pasje fige vredno vse njegovo »socialno« delovanje in kozlopreobračevanje.

To je žalostno poglavje počitniških kolonij. Morebiti bo vsaj zdaj vstal kak pedagog in izmodroval nov sistem, kako otroke v počitnicah vzgajati, da se bodo res odpočili od truda in neprilik, ki jih moderna kultura prizadeva že nežnemu otroškemu organizmu . . .

V Zagreb!

V nedeljo, dne 24. t. m., se vrši v Zagrebu II. hrvaška krščanskosocialna delavska skupščina. »Izvršilni odbor slovenskega krščanskosocialnega delavstva«, ki je dobil vabilo na to skupščino, je v svoji seji dne 10. t. m. sklenil sledeči poziv na vsa slovenska krščanskosocialna delavska društva:

Laško leto, ko se je vršil IV. vseslovenski krščanskosocialni delavski shod, smo imeli priliko, da smo v svoji sredi pozdravili

zastopnike krščanskosocialnega hrvaškega delavstva. Tudi na prejšnja velika naša zborovanja so radi prihajali naši vrli somišljeniki iz Hrvaške. Dolžnost naša je, da se tudi mi odzovemo vabilu hrvaškega krščanskosocialnega delavstva in se potom naših delavskih društev udeležimo velike skupščine, ki bo v nedeljo, dne 24. t. m., v Zagrebu. To bo pa tem lažje, ker bo skupščina zborovala samo v nedeljo, tako da naši delavski zastopniki ne bodo izgubili prav nič delovnega časa.

Pozivamo torej naša društva, naj pošljejo svoje zastopnike v Zagreb. Tudi nam je treba, da se še bolj navdušimo za naše krščanskosocialno delo. Važnosti bo pa ta shod za nas tem večje, ker so nam Hrvatje tudi po jeziku in krvi najbližji. Zato prosimo še enkrat naša delavska društva, da upoštevajo naš poziv. Priglase sprejema zadnji čas do četrтка 21. t. m., tajnik izvršilnega odbora Iv. Nep. Gostinčar v Katoliški tiskarni v Ljubljani.

Za izvršilni odbor slov. krščanskosocialnega delavstva:

Jožef Gostinčar l. r.,
predsednik.

Spored za udeležence na skupščini v Zagrebu.

Odhod iz Ljubljane v soboto, dne 23. t. mes., zvečer ob 7. uri z južnega kolodvora, prihod v Zagreb ob pol 11. uri zvečer. Vožnja stane sem in tja 10 K 20 h.

V nedeljo dopoldne ob 8. uri skupna sveta naša skupščinarjev v cerkvi sv. Roka.

Ob 9. uri dopoldne se vrši skupščina v dvorani »Katoličkog djetičkog društva«, Trg Ladislava Pejačevića št. 15.

Po skupščini se vrši konferenca hrvaških krščanskih socialcev.

Zvečer odhod iz Zagreba.

Vsak udeležnik mora imeti vstopnico, ki se dobe do 21. t. m. pri Ivanu Nep. Gostinčarju v Katoliški tiskarni.

Na noge in v Zagreb!

Jugoslovanska Strokovna Zveza

javlja, da bo odborova seja v ponedeljek 18. t. m. ob pol 7. uri zvečer in sicer v pisarni »Jugoslovanske Strokovne Zveze«, Dunajska cesta št. 32, (hiša »Zadružne zveze«, prej hotel Gražar nasproti Bavarskemu dvoru) I. nadstropje na levo.

Ljubljana, 15. apr. 1910.

Tako se še nismo izlepa smejali, kakor ko smo čitali te dni tiste velike zelene letake po ljubljanskih vogalih, na katerih rotli za peklenko voljo »Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke« nad vse napredne ljubljanske meščane in volivce, naj ne pripomorejo, da pohrusta belo Ljubljano »klerikalni« zmaj. Res, lepo se čitajo zeleni letaki, ki povejo, česar prav za prav niti sami še nismo znali. Liberalni agentski feldmaršal se vedno misli na 1. april, zeto je poslal prav prvoaprilsko prmojdušanje na svoje »prečastite« meščane in volivce. Ponoči in podnevi preganjajo liberalnega slovenskega feldmaršala ti zlomkovi klerikalni strahovi. Ne puste mu, da spi, ne dopuste mu, da v miru prežvekuje in zavživa, kar si je prislužil kot agent, kot ljubljanski župan in kot veliki politik. Zato pa kliče ljubljanskim liberalcem »meščanom« in »volivcem«:

»Ošabna klerikalna večina računa, da kar naenkrat tudi čez belo Ljubljano leže črna tema«. Od kdaj pač imamo »klerikalci« večino v Ljubljani? Sami tega dozdej nismo znali. Dobro, da nam je to zdaj povedal sam »Izvrševalni odbor narodno - napredne stranke«, ki pač dobro zna, kdo da ima v Ljubljani resnično večino in kdo dela umetno večino s tisočaki, vinom, pivom, golažem, s furami, licencami, z mestnimi ustanovami, z mestnimi kvartirji in z najhujšim nasilstvom nasproti vsakemu, kdorkoli je le količkaj odvisen od liberalnega agentskega feldmaršala in od liberalnih advokatskih degradiranih komandantov, ki so degradirani v »gmajnerje«, odkar poveljuje liberalni stranki od agentskih provizij obogateli agent in liberalni feldmaršal. Ljubljanski Treotov Šimen, ki tako zbolí, da pusti mesece vino in pivo in oštarije pri miru, če kakšen dan ne potegne treh za nos, je sklenil, ko je čital aprilski zeleni vzdih liberalnega generalnega štaba, da ne bo nobenega več potegnil, ker ga je v farbariji prekosil sivolasi liberalni agentski feldmaršal, saj tako se govori, seveda mogoče je pa tudi, da zato, ker je te dni Milohnoja zaradi Treotovega Šimna potegnil neki magistratni odsek, ki je sklenil, da proda Šimnu nek svet dražje, a Milohnoja je pozabil na sklep in preskrbel Šimnu, da dobi mestni svet lahko ceneje, če hoče, kakor je to sklenil odsek.

Klerikalci imamo večino v Ljubljani in črna tema bo legla nad Ljubljano, kadar zagospodarimo v ljubljanski občinski upravi. Aprilsko je trditi, da bomo v Ljubljani napravili »črno temo« mi, »klerikalci«. Za »črno temo« v Ljubljani ni skrbeti, ker jo preskrbi dvakratni direktor Senekovičev Andrejček v najlepšem soglasju z Ivanovim Hribovcem. Pred rotovžem in pa v tistem novem ljubljanskem tunelu na Martinovi cesti je že še nekaj svetlobe, a drugod vlada že ne sije mesec, takšna »črna tema« v Ljubljani, da bi se dr. Lueger v grobu obrnil, ko bi znal, da so žalovali za njim brez Tavčarjevega očeta in penzioniranega Oražnovega prajarja tisti ljubljanski mestni očetje, ki tako skrbijo za temo v Ljubljani, da se človek v mesečni noči lahko na cesti ubije, če tudi se mu ne kisajo alkoholni duhovi po možganih. Zadnji čas, da pričnemo »klerikalci« preganjati »liberalno ljubljansko črno temo« in jo preženemo, kakor jo je pregnal dr. Lueger na Dunaju, ker vidimo, da niti svoječasna »klerikalca« Bolčev Pepe in Kozakov papa ne preženeta ljubljanske teme, ker delajo prvemu preveč skrbi mestne »fure«, drugemu pa, kaj da bo kaj izvedel v klubu. Kdaj jo pričnemo preganjati? Saj smo lani v tem oziru vsaj toliko napredovali, da smo se naučili reklamirati, letos pa smo še to pozabili.

Kozakov papa so firbčni. Firbec jih je pre naredil iz nekdanjega »klerikalca«, ko so kot tak prišli v občinski svet, v liberalca, čeprav so takrat, ko še niso bili »liberalci«, grozno udrihali po »liberalnih barabah«. Ne vemo, koliko daleč sega firbec, ampak zato ker so Kozakov papa firbčni, smo tudi mi in zato smo se tudi mi nekoliko zanimali za stvar, ki je važna tudi za nas kot delavski list. Šepeta in šepeta se že precej časa po Ljubljani, da je bil v strogo tajni razpravi obsojen mladi somošter Cerer v petmesečni zapor, ker je delal velike svinjarije z mladimi deklicami, ki so mu bile izročene v varstvo in skrb in nadzorstvo tam v tistem Sangradu, ki so ga določili modri ljubljanski občinski svetniki za poletno počitniško zavetišče ljubljanskim otrokom šolarjem in šolarcam. Stvar je zašla tudi v časopisje. Mi bi se ne pečali s tem zelo žalostnim slučajem in ne obsojamo mladega niti 20letnega pohotneža, ker dasi sam kriv, le ni za vse, kar se je zgodilo, tudi sam odgovoren. Znamo, da kri ni voda in znamo tudi, da izkušnja zaveda človeka, da stori, kar ni prav. Ampak javnost bi ne storila svoje dolžnosti, če bi ne dvignila svojega glasu, ko vidi, da za to poklicani krogi ne store svoje dolžnosti. Cerar je počenjal svinjarije z mladimi deklicami, ki niso bile niti stare 14 let. Kupoval jim je slaščice, da jih je potem onečlašal. Ko so se deklice kopale, je norel ž njimi in jih tiščal v vodo, ena bi bila malone utonila, tako da se je Cerar takrat pošteno bal za svojo kožo. Zgodilo se je, da je poletelo nadzorno osobje iz Paradiža v okolico, došlo nazaj v Paradiž šele ob desetih zvečer, otročad je bila tisti čas brez nadzorstva in niti v poslopje ni mogla, ker je nosilo nadzorno osobje ključke seboj. Pošteno se je v Paradižu tudi kotalo. Neki

zelo visok gospod liberalne stranke bi nam znal povedati, kako da je v družbi nadzorne osobja pozno v noč kotal v Paradižu, in sicer v kuhinji. Da se mu osveži zelo pozabljen spomin, še navedimo, da je bila takrat »gospoda« močno, črno vino in jedla klobase.

Paradiž smrdi, žalibog, a Paradiž nas tudi skrbi. Kam pridemo, če se tako lahko mišljeno postopa, kadar nastavlja liberalci nadzorno osobje naši nežni deci! Cerar je dobil pet mesecev. Onečlašal je mlade deklice, ki niso bile stare niti 14 let, a obenem seveda pohujšal vso mlado paradiško počitniško naselbino. Ali stariši še lahko brez skrbi izroče otroke »Paradižu«, saj je lahko mogoče, da se slučaj Cerar obnovi? »Nisem kriv! Nisem kriv!« Tako zdaj zagotavljajo tisti, ki so mladega, niti 20letnega moža postavili za žalibog res paradiškega nadzornika, in ki so tudi v Paradižu celo kotali z mladimcem! Ali je to prav, da se nastavi tak frkulin kot nadzornik deklic? Res, slepo je bilo tisto paradiško nadzorstvo, ki ni niti znalo, kako in kdaj da je Cerar nadzoroval deklice. Paradiški slučaj je vreden naslednik tistih škandalov, ki smo jih pred leti doživeli pod Podgorškovo komando ob časih Löwyjine slave. »Nisem kriv!« se lahko trdi, če tudi se nastavi smrkolin v varstvo deklic. Agent Hribar si pa še vedno upa nekaj blebetati o »klerikalnem črnem mraku«. Višek Hribarjeve v se zaljubljene ošabnosti in domišljavosti in agentske neumnosti pa blebetavosti!

Čas bi že bil, da razžene črni ljubljanski liberalni mrak svitla luč V. L. S.!

× × ×

Po časopisju, ki je podkupljeno po žitnih judih, vlada velika žalost. Zadnji čas namreč padajo po borzah žitne cene. Vreme je ozimni ugodno, Amerika, Rusija, Argentina ponujajo ceneno žito. Indija in Rumunija že pošiljata žito na svetovni trg. Na Ogrskem se tudi ponuja domača pšenica, a mlini moko slabo prodajajo in celo delajo na to, da proti odškodnini razderejo že sklenjene kupčije. Splošno priznava judovskim žitnim oderuhom naklonjeno judovsko časopisje, da je podražila pšenico igra na borzi. Tisti judje, ki igrajo na padanje žitnih cen, se zdaj norčujejo iz judov, ki delajo na zvišanje cen, češ: »Na vreme spekulirati je sitna stvar, ker končno sledi zimi pomlad.« Judje priznavajo zdaj že sami, da so se držale visoke žitne cene, dasi je bilo veliko pšenice nažete. Posledico judovskih žitnih spekulacij čuti ljudstvo. Moke so prodali veliko manj, kakor včasih. V Nemčiji ljudstvo kupuje že mesto pšenice rženo in celo ječmenovo moko, a tudi koruzne moke gre vedno več. Dne 4. aprila so računali, da je po vseh evropskih skladiščih pšenice in pšenične moke 10.025.000 kvarterjev, medtem ko so znašale zaloge lani 4. aprila 9.260.000 kvarterjev. (Kvarter, trgovska teža 28 funtov ali 12.7006 kg.)

× × ×

Avstrijske makopredilnice, ki izdelujejo egiptovski bombaž, so ustanovile kartel, ki se je uveljavil 11. aprila t. l. Predno so sklenili tvorničarji kartel, so se že pogodili, da omejijo delo za 33 odstotkov. To utemeljujejo, češ, da so morali omejiti delo, ker se je zvišala cena egiptovskemu bombažu za 100 odstotkov, ker bodo egiptovskega bombaža zaradi povodenj v Egiptu 2 milijona egiptovskih centov manj pridelali, kolikor so upali, da ga pridelajo.

Tobačno delavstvo.

Delavci! Delavke! Letos praznuje naše »Podporno društvo« svojo desetletnico. Kako se proslavi, se še nismo pogovorili, a gotovo, da bomo slavili desetletnico dostojno, kakor se to spodobi, a brez velikega hruma in šuma, ker naše društvo je društvo resnega dela delavstvu v korist. Naš odbor se že pridno pripravlja za slavljenje desetletnice.

Iz rdečega tabora. »Slovenec« je nedavno objavil članek, v katerem je povedal socialnim demokratom, da so ovaduhi. Socialnodemokratsko rdeče glasilo na to ne ve drugega odgovoriti, kakor da pravi: »Prav po — naukih Kristusovih« in pa »Ne bomo zavračali grdega obrekovanja«. Ej, kako ste postali skromni. Seveda, kar ste sami nagromadili ovaduštva in blata in obrekova-

nja in laži o naših somišljenicah in somišljenikih, tega ne morete utajiti, ker je bilo črno na belem v vašem glasilu, o katerem že pravi ljudski glas v tobačni tvornici, da je v svoje laži tako zaljubljeno, da jim že sam veruje. Bahate se, da ste bili socialni demokrati prva leta na čelu »Podpornega društva« in pravite, da zato, ker še ni bilo žensko delavstvo tako fanatizirano. Zopet zmerja delavstvo, ki ni rdeče, kar ni nič čudnega od tiste vaše umazane cunjje, ki je psovalo starejše delavke. Da zmerja naše ljudi z »najbolj neumnimi«, je nekaj, kar se zelo lepo čita v listu, ki naj bi bil delavski. Vidi se pač iz pisave, da bogati gospod Anton Kristan sovraži ubogo delavstvo, ker je on velik gospod, vidi se pa tudi, da sovraži delavke in delavce gospod sedanji sekretar Kocmur, tisti gospod, ki je rekel nedavno, da ga tiste njegove sestre nič ne brigajo, ki so strdale, da se je njemu dobro godilo. Veliki gospodje, ki pišejo rdečo cunjjo, pač zato psujejo in avajajo delavstvo, ker ga mrze in zaničujejo in ker se jim predobro godi. V tem tiči vzrok, da se tako psuje vsak in vsaka, ki se ne klanja bogatemu Tonetu Kristanu in gospodu sekretarju Kocmuru, ki mrzi in pusti napadati lastni sestri v listu, ki je odvisen od njega v prvi, v drugi vrsti pa od bogatega Toneta. Rdeča cunjja tudi trdi, da sta bila Fiendeisen in Verovšek najbolj sposobna za predsedniško mesto v društvu. Verovšek je bil res pameten, dokler ga niso popolnoma zmešali socialni demokrati, ampak Fiendeisen! Nič drugega ne, kakor to: Neprevidno je od Vas, da hvalite Fiendeisna. Saj dobro znate, zakaj! Pustite moža v miru, kakor ga puščamo mi, dasi se je večkrat od naših ljudi želelo, da ga opišemo. Danes je res drugače, kakor je bilo pod Fiendeisnom v društvu, a ne društvu v škodo, marveč v korist! Kaj ne, da nas razumete. Tega ne boste utajili, rdeči gospodje, da ste se grozno jezili v svojem listu, ko je naše časopisje dajalo ravnatelju Prossu dobre in zaslužne nauke. Pisali ste o nas v takem-le smislu: le glej, gospod direktor, kakšni so ti klerikalci. Upajo se ti povedati resnico. Mi smo boljši ljudje. Nas imej rad, nas se okleni, pa te bomo branili pred klerikalci. Mi smo se rdeči snubitvi odkritosrčno smejali, ampak ne znamo in ni nam jasno, ali vam je dal ali ne Pross košarico, ali sta že visoka socialno demokratska gospoda voditelja sklenila s Prossom kravjo kupčijo. Kako ponižno znajo biti socialni demokrati, kadar se gre za kakšnega direktorja. Te preklicane klerikalce znajo res zmerjati s psovkami: tulijo, besne, Lažnjivi kljukec, nesramno, hinavstvo itd., itd. Če že poljubljajo prah in blato tam, kamor stopi Pross, sicer še ne znamo, ampak to je pa, da kadar pišejo o njem, pišejo tako ponižno, kakor cvili psiček, kadar nima mirne vesti. Kako ponižno piše na strani 6. zadnja rdeča cunjja: »Prošnja. Sempatja dobivamo pritožbe, da se nekateri uradniki preveč čudno obnašajo napram delavstvu. Zlasti o gosp. ravnatelju Prossu so se delavci že večkrat pritožili, da je preosoren in da prerad vpije: »ali nič ne delate, kaj pa delate...« Gosp. ravnatelj! Človek ni stroj. Mi razumemo, da je Vaša naloga za red in izvršenje dela skrbeti, vendar nekoliko obzirnosti do delavcev je tudi potreba. Nismo tako hitro presenečeni, toda ta-le pasje ponižna prošnja nas je res presenetila. Začuden smo se vprašali, če prav čitamo, ali nam je prišel po zmoti pod roko kako glasilo fabriških direktorjev. In v roko smo vzeli še nezrezani drug izvod rdeče cunjje in tam smo videli in se prepričali, da imamo v rokah glasilo slovenskih članov rdeče strokovne zveze tobačnih delavk in delavcev avstrijskih. Socialni demokrati znajo, da ravnatelj Pross vpije nad delavci. Znano tudi, Prossovo postopanje ne soglašajo niti z zastarelim delovnim redom, ki prepoveduje tako postopanje nadzornemu osobju, kakor postopa Pross. Kljub temu, da nasprotuje Prossovo postopanje predpisom, socialni demokrati ne znajo drugega, kakor da ga lepo ponižno prosijo, naj bo vendar »nekoliko« obziren nasproti delavstvu. Samo nekoliko obzirnosti! Socialnim demokratom je torej popolnoma prav, da Pross ni obziren do delavcev, ampak zadovoljujejo se z nekoliko obzirnostjo. Z drugimi besedami se to pravi: »Pross, le upij nad delavstvom, ampak za en ton nižje, kakor upiješ zdaj, le zmerjaj delavke in psuj njihove moke, ki se pošteno prežive, ampak nekoliko za eno mrvico manj. Socialni demokrati so postali torej že bolj direktorski, kakor finančno ministrstvo samo, ki zahteva od

nadzornega osebja, med katero spada tudi Pross, popolno obzirnost in seveda, kdor se tega ne drži, ga doleti disciplinarna kazen, bodisi Peter ali Pavel. Sicer mi nismo Prossovi prijatelji, veselilo bi pa nas, da se predrugači, ampak če bi mi tako ponižno pisali, kakor pišejo o Prossu, ki je preosoren in ki nad delavstvom preveč upije, bi nas rdeča gospoda psovala, **da smo delavski izdajalci**, da ne branimo delav. koristi, da damo potuho ravnatelju, češ, le zmerjaj in upij in zasramuj delavstvo. Ne in zopet ne. Mi se bomo proti Prossiju odločno borili naprej. Hvaležni smo vodilnemu glasilu S. L. S. »Slovincu«, ker nas krepko podpira v boju proti »preosornemu« in »upitju« ljubečemu direktorju ljubljanske tobačne tvornice. Najlepše je pa to, ko rdeča cunja hinavsko stoka, češ, da z Zavašnikom drži Gostinčar, ki naj je njegov prijatelj in somišljenik. Gostinčar že ne bo zagovarjal ti-stega, ki ga zdaj tudi rdeča cunja za našim listom za »Glasnikom« in za »Slovincem« prijemajo bolj, kakor Prossa. Nam se grš za to, da priborimo našemu tobačnemu delavstvu boljše razmere, zato smo delali in bomo delali kljub vsemu natančevanju in kljub vsem socialno demokratskim lažem. Gre se nam pa tudi za to, da se postopa s tobačnim delavstvom tako, kakor to zahteva olika. Zato se bomo borili vedno in naš list se ni bal nastopiti ne enkrat, marveč storil je to že večkrat proti svojim somišljenikom, kadar je to zahtevalo delavstvo. »Slovenec« je ožigosal ostro nastop Z... ov proti tisti delavki, v katero je vrgel oranžno lupino, in sicer takoj, ko smo doznali, kaj da se je zgodilo. Le brez skrbi, veliki rdeči gospodje! Bomo že poskrbeli, da po vas podpihovana in po vas negovana drevesa surovosti ne zrastejo v nebo.

V torek je priredila krajna skupina »Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze« v S. K. S. Z. dobro obiskan shod, na katerem sta govorila poslanec mons. dr. Žitnik in poslanec Gostinčar. Govornika sta se pečala z delavskimi zahtevami in obljubila, da se bosta zanje z vso odločnostjo potegovala.

Dr. Korošec, poročevalec o tobaku proračunskega odseka, se je mudil v torek v Ljubljani. Predsednik Čatar se je predstavil poslancu in ga prosil, naj se zavzame za zahteve tobačnega delavstva. Poslanec dr. Korošec je izjavil, da se bo z vso odločnostjo zavzel za zahteve tobačnega delavstva, ki so mu popolnoma znane, ker je informiran o njih po našem delavskem tisku in po poslancih »Slovenskega kluba«.

Z lastnimi močmi.

Jesenice. Sijajen shod dne 10. aprila, na katerem je bilo zastopano delavstvo iz cellega radovljiskega okraja, ter tudi lepo število zastopnikov iz Koroškega, pokazal je vsakemu jasno, kako majhni so vsi nasprotniki proti nam. Množica čez 800 zavednih delavcev in delavk ter do 200 mož iz raznih stanov, ki je manifestirala za S. L. S., jim je pokazala, da ostanejo Jesenice zveste S. L. S. Predsednik shoda g. Franc Čebulj, ko pozdravi udeležence, posebno tudi Korošce, podeli besedo g. dr. Šusteršiču, ki med burnimi ovacijami in živio-klici najprej častita S. L. S. Ona napreduje, zmaga, prodira. Omeni nasprotnike, ki bi se radi repenčili, ker pride on na Jesenice. Zato morata kmet in delavec skupaj, da se zamoreta boriti proti sovražnikom. Zavrne nesramne napade »Rdečega Praporja«, omeni sovražno postopanje radovljiskega okrajnega glavarja proti gotovim osebam. Govori dalje o Fererju, o deželnem in državnem zboru, občinskem redu in občinskem volivnem redu, o šolskem zakonu, o 182milijonskem posojilu, o koroškem poslancu Dobernigu, ki se veže z Mažari, o pravicah ljudstva, poziva zborovalce, da vsi na to delamo, da bo slovensko ljudstvo gospodar na lastnih tleh. Gospod župnik Škubic je govoril o tem, kako je radovljisko okrajno glavarstvo nenaklonjeno delavstvu in kako ga prezira. Nato predloži štiri resolucije, ki so bile soglasno sprejete, v katerih izraža ljudstvo neomajano zaupanje S. L. S., posebno nje načelniku g. dr. Šusteršiču, izreka zahvalo in priznanje za uspešno delovanje v deželni in državnem zboru ter protestira proti zavlačevanju šolskega vprašanja na Jesenicah. Na nasvet g. dr. Šusteršiča poslala se je brzojavka na deželnega predsednika, naj on posreduje za uspešno rešitev jeseniške šole.

Predno predsednik Čebulj F. zaključi ta veličastni shod, omenja še žalostne šolske razmere na Jesenicah. Ta shod je pokazal, kako delavstvo čisla načelnika S. L. S., ker je bil burno pozdravljen, ko je nastopil in ko je odhajal. Oni pa, ki mislijo, da jeseniško delavstvo ni v ogromni večini v taboru S. L. S., se grozno motijo.

Jesenice. Vse grožnje in laži rdečih in zelenih sokolov niso pomagale. Se rdeči praporizem ni nič izdal. Ker so se zbal klerikalnih pesti, pustil je vsak pripravljena jajca doma v nadi, da jih bodo drugi sodrugi imeli sabo. Tako so hodili v nedeljo okoli kolodvora brez jajc. Ker so jim zato jajca ostala, bo pa le pojedina pohanih jajc. Sokoli so povabljeni na pohanje osmi dan po shodu pri Humru, sodrugi pa nameravajo pohanje imeti prvega maja, če jih bo toliko, da bo vredno pohati. Ker sodrugi »Našo Moč« s slastjo berejo, že danes vse sodruge opozarjamo, da se gotovo udeležijo pohanja prvega maja. Zato vsi ta dan v Mirco pod smreko, ker se bo pohanje zalilo z zelenim gerušom.

Sava. Grozno grme dr. Šusteršičevi kanoni v oddelku žebjarne. Vsak socialni demokrat ima po en kanon v svoji butici. Neki posebno zagrizen rdečkar ima pa gotovo dva, ker od nedelje naprej nosi zvezano butico, ker se boji, da bi je mu kanoni ne raznesli. Oh, kaj bode, ti grozni kanoni tako pokajo, da bojo socialni demokrati skoro ob pamet.

Krvoses kapitalizem.

Idrija. Čuli smo, da je deželni odbor po postavi odredil, da kar je občinski odbor preveč stroškov napravil pri hišni številki 509, in to je 8200 K, da bodo morali plačati sami občinski odborniki, kateri so glasovali pri občinski seji za prezidavo hiše št. 509, potem ko je deželni odbor že dvakrat prepovedal. Tukaj občinski odborniki delavci se imate zahvaliti sami Tončikovi modrosti, katero bode morda sedaj spoznali. Ob enem se imajo pa tudi zahvaliti Tončiku člani konsumnega društva, ki nalaga take brezpotrebne stroške, kajti tudi na konsumno društvo pade en delež plačila, ker je tudi zastopnik konsumnega društva glasoval za prezidavo.

Prometna zveza.

Iz obljubljenega dežele. Prosim slavno uredništvo, naj mi dovoli en malo prostora v Vašem cenjenem listu, da mojim sodrugom razložim naše življenje tudi naši deželi Notranjski, po kateri se cedi med mleko — ako — imaš denar, da si ga kupimo. Pri nas se tudi vedno trudi železnična uprava, kako bi zboljšala, oziroma poslabšala stanje svojim delavcem in uslužbencem. Ko stopimo v železniški voz, vidimo pljuvalnike, ko stopimo v kolodvorske čakalnice vidimo pljuvalnike, ko stopimo v druge uradne prostore vidimo vsepovsod pljuvalnike in zgoraj nabito tablo »V obrambo jetike je strogo prepovedano pljuvati na tla«. Pojdimo pa en malo k prožnim delavcem, tam odzunaj na progi, tam bomo videli odpadke človeške, kateri padajo iz železniških vozov iz stranišč! Slavna železniška uprava, kaj ne, to je tudi »Obramba jetike«? Zato pa ne skrbi nič zdravstvena uprava, ko se nahajajo taki odpadki na progi od Bogve kakšnih ljudi, ko pridejo vmes tudi bolni, da še celo jetični. Saj za delavca mora biti vse dobro, ko se pripeti, da mora delavec po cel dan na takih mestih trdo delati in zraven vdihovati še tak nagnjusen smrad, ko se lahko pripeti, da se nahajajo različni bacili vmes in to naj vdihuje delavec cel dan v svoja pljuča. Zakaj ne bi železniška uprava stranišča drugače uredila, da bi se na določenih mestih čistila? Saj ako nima delavec res jeklenega želodca, saj mu res hoče želodec obrniti, ko mora po cele dneve na takih nagnjusnih mestih po cel dan trdo delati, enako ravno tako morajo požirati tako gnjusno bo železniški čuvaji, ko morajo hoditi po progi gor in dol, kakor jim veleljajo službe in predpisi. Toraj, ako nimaš že jeklenih pljuč in želodca, nikar ne hodi za železniškega delavca, ali pa čuvaja. Drugič sedaj so prišli na vrsto tudi zlati časi, namreč ta črni pragi (švelerji), toraj kakšen mora biti delavec zvečer, ko dela cel dan pri takih prarih, kot bi bil cel dan v dimniku, toda to ni še vse, pa ko te solnce dobro obsije, pa te prične žgati na vseh tistih mestih, da posta-

neš ves sežgan po obrazu in po rokah — kot bi bil ves lišajev. Zakaj ne da tukaj železniška uprava, ko da take prage, tudi za to dostojne obleke, primerno vsaj take, kot jo je dala brzojavna uprava svojim uslužbencem. Toraj sedaj dragi delavec, pogledj kake do-brote te vse doletijo, prvič beraško plačo tako, da še kruha ne smeš vsak dan jesti, drugič vdihovati moraš različen smrad in celo bacile, kateri se nahajajo po progi, tretjič dobil si sedaj črne prage (švelerje), da ti bode vse sežgalo obraz in roke, toda ne samo to, tudi kakšna sežgana obleka pride. Toraj sedaj uvidiš dragi tovariš, da gredo res vse pasje do-brote nad nas. Toraj dragi tovariš, naj bode za danes, prihodnjič v kratkem se bomo pa posvetili nekoliko bolj politični surovosti nekaterih, osobito nekega rdečkarja. Pozdrav, dragi tovariši! Vaš sodrug.

**V nedeljo, 24. t. m.
v Zagreb**

Nobena kapljica

**ne koristi tako želodcu,
kot požirek
pristnega „FLORIAN-a“!**

Človek!

Pomni treh besed:

želodca red!

Postavno varovano.

A. ŽIBERT

**• LJUBLJANA •
PREŠERNOVA ULICA**

**PRIPOROČA SVOJO VELIKO
ZALOGO ČEVLJEV
DOMAČEGA IZDELKA.**

**Veliki nakup zniža ceno
Veliki promet
omogoči veliki nakup**

Vsled tega gledam edino na veliki promet in prodajam blago po najnižjih cenah. Ne visoke cene, ampak veliki promet je moj dobiček, ker se blago hitreje proda. Sfranka je zadovoljna, ker sveže blago po ceni kupi. Pri nakupu manufakturnega (gvaninega) blaga dobi se za moške ali ženske fino ali prosto blagovnilo se poslužiti tverde

R. Miklauc

Ljubljana, Stritarjeva (Špitalska) ulica 5, to je glavna trgovina. Podružnice tverde
Mo: Pri Skofu, Pogačarjev trg (Sadni trg) v veliki mestni hiši Pri Miklavžu, Medena

ulica

V vseh teh trgovinah se bode te prepričali v veliki zalogi blaga vseh vrst v nizkih cenah in prijazni postrežbi

Pazite natančno na imenovane tverde!

Na deželo se pošiljajo vzorci poštnine prosio

Velika zaloga! Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin, pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih čipk, vstavkov, svile, volne, bombaže i. t. d.

Velika izbira drobnega in modnega blaga:
rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat i. t. d.
Predtisk in vazenja mon gramov ter drugih risb.
- Primerna darila za godove in druge prilike -

Priporoča se z velespoštovanjem

FR. MERSOL, Ljubljana, Mestni trg 18.

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri naj-novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Cene najnižje.

Gričar & Mejač

:: Ljubljana ::

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke

:: novosti ::

v konfekciji za dame

Lekarna „PRI KRONI“ Mr. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priporoča sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.
Kaplje za želodec, izvrstno, krepilno in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kaplje zoper želodčni krč, steklenica 50 vin., 6 steklenic 2 kroni 50 vin.
Kaplje proti zobobolu, steklenica 20 vin.
Mazilo zoper pege, ionček 1 K.
Obliž za kurja očesa, bradavice in trdo kožo, mala škatlica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatlica 80 vin.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog, škatlica 50 vin., 6 škatlic 2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstranitev kurjih oces, bradavic in trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odvajalno, krepilno in slast pospešujoče sredstvo, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrstno priprmoček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 vin., in 4 krono 80 vin.
Železnate kroglice, proti bleidici (Bleichsucht) mala škatlica 70 vin., velika 1 krono 60 vin.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

Samo 6 dni!

HAVRE NEW-YORK
francoska prekmorska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linjo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. SMARDA

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v novi hiši »KMETSKA POSOJILNICA« nasproti gostilne pri »FIGOVCU«.

Matej Orehek :: Ljubljana

prodajalna v lastni hiši Kolodvorska ulica 26

Največja izbira raznovrstnega blaga kot: izgotovljenih oblek domačega izdelka, velika izbira klobukov in čepic, vseh velikosti obuvala, perila, ovratnic, kovečkov za izseljence, srebrnih ur in veržice in vseh galanterijskih predmetov priporočam

Priznana solijna blago!

Edinotna hiša cene!

50% prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju in kavi; **kri, moč, zdravje** dosežete in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak knjižico brezplačno

v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani
ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet v l. 1908 čez 72 milijonov K.

Lastna glavica kron 420.537-92

Stanje vlog čez 20 milijonov K.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8, pritličje v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure 41/2 0 brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po 41/2 0 od vsakih 100 kron čistih 4-50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolaganje.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. **Josip Šiška**, stolni kanonik, podpred. Odborniki: **Anton Belec**, posest., podj. in trg. v St. Vidu n. L. **Fran Povše**, vodja, graščak, drž. in dež. posl. **Anton Kobi**, posest. in trg. Breg p. B. **Karol Kauschegg**, veleposest. v Ljubljani. **Matija Kolar**, stolni dekan v Ljubljani. **Ivan Kregar**, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani. **Fran Leskovic**, hišni posest. in blag. »Ljudske posojil.«, **Ivan Pollak ml.**, tov., **Karol Pollak**, tov. in posestnik v Ljubljani. **Gregor Šlibar**, župnik na Rudniku.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19 sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure po 4 3/4%, to je: daje za 200 kron 9 kron 30 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik **A. Kalan** l. r., Kanonik **A. Sušnik** l. r., predsednik, podpredsednik.

Ivan Jax in sin v Ljubljani
Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo ::

voznih koles

Šivalni stroji za rodbino in obrt

